

Дар'я Осіпчук,
здобувачка вищої освіти
(Державний університет «Житомирська політехніка»),
Юлія Кондратюк,
кандидат історичних наук, доцент
(Державний університет «Житомирська політехніка»)

До питання анексії Автономної Республіки Крим

Анексія Криму – це процес насильницького захоплення Росією території Автономної Республіки Крим. Інтервенція, тобто втручання у територіальну цілісність іншої країни, є однією з глобальних проблем сьогодення. Кожен хоче оточувати своє життя миром та злагодою, що є антонімічними поняттями до концепції «територіальна окупація». Подія загарбання етнічної території України, півострова Крим, стала катализатором у збільшенні матеріальних та економічних збитків, а найгірше призвела до тривалих репресій щодо місцевого населення. Цю жахливу сторінку української історії варто знати кожному свідомому громадянину і донести світові, що Крим – це Україна, наша незламна Батьківщина зі славетними звичаями й традиціями.

Заглибимося в історію: за ініціативою першого секретаря ЦК КПРС Микити Хрущова 19 лютого 1954 року Крим був переданий Україні через нібито територіальну, економічну та культурну близькість [11, с.1]. Насправді причина цьому є дещо глибшою, ніж може здатися на перший погляд. Просто поруйнований Крим потребував колосальних капіталовкладень на відбудову і це було дуже зручно перекласти на «плечі» України [11, с.2]. Отож, ми отримали Крим, що був розтерзаний війною, депортацією та господарською руйнацією. Україні довелося власним коштом його відбудовувати.

24 серпня 1991 року Україна проголосила про свою незалежність і цей факт став кісткою у горлі Росії, оскільки суперечив її імперіалістичним ідеям. Спроба завоювати Кримський півострів розпочалася ще 1992 року і ввійшла в історію під назвою «Кримська криза або Холодна війна» [8, с.2]. Основним об'єктом розбрату у цій ситуації став Чорноморський флот, що після проголошення незалежності опинився під контролем України. Численні документальні підтвердження, урядова телеграма від новообраного президента Леоніда Кравчука не зупинили країну-агресора у тому, що 20 грудня 1991 року військово-морський прапор СРСР замінили на прапор Росії. 24 грудня 1991 року крейсер «Адмірал Кузнецов» прибув до території Відяєво Мурманської області [8, с.3]. Паралельно цим подіям проводилася активна антиукраїнська інформаційна кампанія по всій території Криму. Остаточний розподіл флоту відбувся в червні 1995 року, коли Борис Єльцин та Леонід Кучма домовилися передати 18,3% кораблів до ВМС України та майже 82% - до ВМС Росії [2, с.5]. З математичними розрахунками у представників влади були труднощі, чи не так?

У 2013 році Україна стала на роздоріжжі вибору між ЄС та Росією. Президент Віктор Янукович відмовився підписати угоду з ЄС під тиском Кремля [9, с.5]. Це викликало масові протести на Майдані, представники яких вимагали зміни влади і курс на євроінтеграцію. На Майдані у Києві 18-20 лютого 2014 р. стався кривавий розстріл «Небесної сотні», який забрав життя 78 євромайданівців і 13 правоохоронців, а також покалічив сотні людей [7, с.4]. Але це було лише початком жахливої кривавої гри з боку Росії, що затягнулася донині. Подальші події лютого супроводжуються втечею Віктора Януковича, проросійськими мітингами та появою «зелених чоловічків», котрі одна за одною захоплювали державні установи Криму.

Хронологія березня 2014 року, яку Росія навмисно завуалювала під терміном «кримська весна», стрімко набирала обертів. Після зміни влади в Києві, новий уряд Криму оголосив про проведення референдуму про статус півострова, який був осуджений Україною та міжнародною спільнотою [9, с.6]. Росія навмисне блокувала українські військові об'єкти і постійно контролювала нашу територію. За результатами референдуму,

що відбувся 16 березня, більшість виборців проголосувала за приєднання Криму до Росії. У Криму 96,77 % виборців при явці 83,1% підтримало возз'єднання з Росією, а у Севастополі за приєднання висловилися 95,6% громадян при явці 89,5% [5, с.1]. Це стало передумовою підписання угоди між Путіним і кримськими лідерами вже 18 березня.

Насильницьке зникнення українців, масові депортації, переслідування активістів, членів ЗМІ, заборона діяльності Меджлісу та Української православної церкви – це лише невеликий перелік того, з чим довелося зіткнутися стражденому українському народу [3, с.7]. За цим криються людські смерті, розчарування, біль та ріки сліз. З одного боку, у кримчан жевріла надія, що світ не допустить неподобства у вигляді приєднання Криму до Росії, а з іншого - охоплював відчай, бо становлення окупаційної влади на місці розгорталось досить швидко [3, с.6]. На жаль, мирне населення не змогло протистояти «російському монстру», що так нещадно агітував за російський мир. Варто, напевно, задуматися тим, хто й досі підтримує російську агресію та низько вклонитися захисникам нашої Батьківщини, що роками боронять українські території.

Захоплення Криму Росією призвело до нечуваних наслідків, знищенням прав і демократичних свобод людей, а також має відголос у сучасній системі міжнародних відносин. Дії країни-окупанта порушили основні принципи, що прописані у Статуті ООН, Декларації про принципи міжнародного права, Гельсінському заключному акті НБСЄ [6, с.2]. Ці документи закріплюють світопорядок, на який Росії було байдуже. Політичні репресії, порушення свобод віросповідання та рідної мови, каральна насильницька політика, примусова паспортизація, призов до Збройних сил РФ, численні екологічні катастрофи, що зумовлені порушеннями екосистеми – це лише невеликий список того, що принесла на нашу територію окупація. Безумовно, такі дії були засуджені міжнародною спільнотою, оскільки країни зацікавлені у підтримці стабільності та непорушності правових засад. Однак росія є досить потужним суб'єктом міжнародних відносин, що дає можливість їй слідувати власним інтересам без юридичних обґрунтувань власних дій [6, с.3]. Лишається лише сподіватися, що зовсім скоро все зміниться, щоб світ не перетворився на імперіалістичну піраміду.

Біль у кожного переноситься по-різному. Хтось закривається від людей, хтось починає шукати улюблену справу, а дехто бере перо і починає творити літературні шедеври. Про окупований Крим написана низка творів, які стали відображенням сонячного півострова, що потерпає від російського втручання. Наталя Гуменюк, відома журналістка, що упродовж 2014-2019 рр. збирала чимало репортажів з анексованого Криму та відобразила їх у своїй книзі «Загублений острів. Книга репортажів з окупованого Криму» [4, с.11]. Ця книга не приховує правду та розповідає реальні історії людей, що втомилася мовчати та постійно жити в страху зі своїм болем. Чимало історій написано й для наших юних читачів, які лише йдуть до школи та поступово починають відрізняти добро і зло. Володимир Нікітенко дає змогу малечі дізнатися про шматочок нашої історії та прививає любов до України. Його книга «Крадій спогадів» вселяє теплий присмак ароматів кримського ялівцю, вітру на березі Чорного моря та недосяжності гори Чатир-Даг [10, с.25]. Отож, варто пам'ятати, що українська проза та поезія – наш генокод та сильна зброя у війні з ворогом.

Крим – райська місцина, що зігріває морським повітрям, сонячним вітром та неймовірною інфраструктурою. Півострів творить власну історію, переживши нечуваний біль окупації. Люди, що роками будували своє життя, були змушені одного дня знайти в собі міць та кардинально змінитися. Звісно, фізичні рани загоюються, проте не душевні. Вони завжди нагадуватимуть про смуток, втрату рідного дому та насильницькі репресивні дії РФ. Про події анексованого півострова має знати і пам'ятати весь світ, щоб у майбутньому таке більше не повторювалося. Цивілізоване суспільство XXI століття не має бути жертвою політичних сутичок та економічних конфліктів інших країн світу. Отже, Крим – це Україна, яку ми обов'язково повернемо та відбудуємо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березовець Тарас «Анексія: Острів Крим. Хроніки «гібридної війни». 2016, 391 с.
2. Буцко Діана «Крим має бути українським, але без кровопролиття. Як Україна зберегла півострів 25 років тому». – Режим доступу: https://lb.ua/news/2020/07/16/461879_krim_maie_buti_ukrainskim_ale_bez.html
3. Глуховський Михайло «Кримчанин боїться і постійно озирється. П'ять років окупації: свідчення очевидців». – Режим доступу: <https://glavcom.ua/country/society/krimchanin-bojitsya-i-postiyno-ozirajetsya-pyat-rokiv-okupaciji-svidchennya-ochevidciv-577137.html>
4. Гуменюк Наталя «Загублений острів. Книга репортажів з окупованого Криму». 2020, 312 с.
5. Діденко Анастасія «Референдум у Криму. Як проходило незаконне захоплення півострову». – Режим доступу: <https://crimea.suspilne.media/ua/articles/335>
6. Задорожній Олександр Журнал «Юридичний вісник». – Режим доступу: http://lsej.org.ua/6_2014/73.pdf
7. Козлов Петро, Волкова Олеся, Карп'як Олег «Крим: хроніка анексії в спогадах учасників подій». – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47619295>
8. Крапивенко Дмитро «Холодна війна за Крим. Як ділили флот у 1990-х». – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220307040259/https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/05/10/38319/>
9. Круковська Іванна, Яблучна Анна, Понеділок Наталія «Як Росія захоплювала Крим?». – Режим доступу: <https://ukrainer.net/rosia-krym/>
10. Нікітенко Володимир «Крадій спогадів». 2019, 152 с.
Цалик Станіслав «Блог історика: 1954 рік. Чому Крим перейшов до України». – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-43109792>